

25. juli 2011

UKA 2011/49

Inatsisartut suleriaasianni § 36 naapertorlugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saq-qummiuppara.

Imigassat aalakoornartortallit tuniniarneqartarnerat sallaassissutigineqartarnerallu pillugit imaattumik apeqquteqaat tunngavigalugu oqaluuserisassamik siunnersuuteqarpunga.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jane Petersen, Inuit Ataqatigiit)

Kalaallit Nunaanni imigassanik aalakoornartortalinnik atuineq appariartorpoq, taamaakkaluartorli imigassamik atuinerup innuttaasut peqqissutsikkut atugarisaat pisariaqanngikkaluamik sunniuteqarnerluffigivai.

2010-mi misissuisimanagerup oqaluttuuppaatsigut, peqqinnissaqarfimmut tuaviuussatut saaffiginnissutit akornanni inuit quliugaangata, ataaseq aalakoornaluni saaffiginninnerusartoq. Misissuinermi pineqarput saaffiginninnerit tuaviuussat 21. maj - 7. juni 2010-llu akornanni pisimasut, sinerissami nakorsaqaqfinni tamani, Tasiilaq Paamiullu eqqaassanngikkaani. Piffissami tamatumani tuaviuussatut saaffiginnissutit 2.403-usimapput, tamatumani 249-t aalakoornaluni saaffiginninnerusimallutik. Ajutoornikkut ajoqusersimanagerit 290-t saaffiginnissutaasimapput, 71-llu saaffiginnissutaasimallutik annersarneqarsimaneq patsisigalugu. Ajutoorsimanagerit annersarneqarsimanagerillu taakkunanga 16%-ii aammalu 71%-ii imigassartorsimanagermit patsiseqarsimapput.

Innuttaasut imigassanik aalakoornartortalinnik atuerusuttarnerisa kisiat innuttaasut peqqissusaat sunniuteqarfiginngilaa, tassami aamma inuit pinerluttaalisitsinikkut nalunaarsorneqarsimasut sunniuteqarfigingaatsiarmagit. 2009-mut tunngatillugu Politiit nalunaarusiaanni ukioq taanna politiit aalakoortunik 1.423-nik qanoq iliuseqartariaqartarsimasaminnik toraagaqartarsimapput. Tamakkua saniatigut angerlarsimaffinni perulluliornerit 3.685-it orniguffigineqartariaqartarsimapput, taakkuli amerlanersaat imigassartorsimaneq pissutigalugu eqqissiviilliornerusimasarlutik.

Paasissutissat qulaani taaneqartut oqaluttuuppaatsigut, nunatsinni imigassartortarneq inuit inuunerannut sunniuteqartorujussusartoq.

Nunatsinni namminersornerulernerup eqqunneqarnerata kingorna imigassartalinnik tuniniaasarneq sallaassertarnerlu pillugit inatsit arlaleriarluni allanngortinneqartarsimavoq: '79-mi, '82-mi, '85-mi, '89-mi, '92-mi taavalu aamma 2000-mi, taamanikkut Inatsisartut akuersissutigimmassuk, imigassanik aalakoornartortalinnik tuniniaasarneq sallaassertarnerlu pillugit inatsit ulloq manna tikillugu atuuttoq akuersissutigimmassuk.

Piffissami qulaani taaneqartumi inuiaqatigiinni oqallisaajuarpoq nunatsinni imigassartornerup atugaanera aammalu inuiaqatigiit qanoq imigassartoriaaseqarnerat isummersorfigineqarlutik.

Imigassamik atuisarnerput suli annertunerusumik ilaqutariit inuunerannut atugarisaannullu sunniuteqarnerlussanngippat, pisariaqarpoq aamma eqqartussallugu imigassartortarnerup ajortumik kinguneqartitsisarnera. Taamaattumik matumuuna Naalakkersuisut Inatsisartunilu partiit apererusuppakka, piffissanngorsimannginnersoq pineqartumut inatsisip atuuttup allanngortittariaqalersimanera, taavalu allanngortinneqassappat sutigut allanngortinneqartariaqarnera qanoq tikkuussiffigerusunneraat. Inuiaqatigiit akornanni inooqataansinni atugarisagut pitsaanerulissappata, taava inatsisitigut aaqqiissutissat suut pisariaqartinneqarsorineqarpat.

Assersuutigalugu oqaluuserineqarsinnaavoq, Naalakkersuisut qanoq isumaqarfigineraat piffissap imigassamik tuniniaasinnaanerup sallaassersinnaanerullu aaqqiivigineqarsimanera. Taamatuttaaq Naalakkersuisut partiillu apererusuppakka, naapertuuttuosorineraat imigassat aalakoornartortallit pisiniarfinnit nalinginnaasunit tuniniarneqarsinnaasarnerat.

Sungiusimalersimavarput takusaratsigu, inuit tulleriiarlutik immiaaqqanik imigassanillu kimittuunik pisiniarfinni nalinginnaasuni pisiniartarnerat. Naapertuuttuunerluni tamanna aamma meeqqat pisiniarfigisartagaanni takussajuassappat?

Qanga nunasiaagallarattali pissutsit allanngorartut inooqataaffigisarsimavagut, taamanikkummi aamma inuit kinaassusaat tunngavigalugit immikkoortinneqartarsimammata. Illoqarfinni imigassanik kimittuunik tuniniaasarnerup unitsinneqartarsimanera aqqusaartarsimavarput. Massakkullu ullut piffiit angusimavagut ajornartorsiutit suugaluartut ammasumik oqaluuserisarnissaat, taamaasiornikkut nassariniarlugu ileqqut maleruagassallu qanoq ittut naleqquttuutinnerlutigit.

Kissaatigaara oqaluuserisassanngortitara Inatsisartut oqaluuserilluarumaaraat.